

Vergaderjaar 2013–2014

31 936

Luchtvaartbeleid

Nr. 224

BRIEF VAN DE STAATSSECRETARIS VAN INFRASTRUCTUUR EN MILIEU

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 20 augustus 2014

Zoals door mij is toegezegd tijdens het algemeen overleg Luchtvaart van 26 juni 2014 informeer ik uw Kamer thans over de relevante ontwikkelingen op het terrein van luchtkwaliteit in vliegtuigen.

Meting TNO/RIVM advies

In mijn brief van 9 oktober 2013 heb ik u bericht dat KLM op 18 september 2013 (Kamerstuk 31 936, nr. 162) door de Rechtbank Amsterdam verplicht is om een onafhankelijk onderzoek te laten doen naar de aanwezigheid en concentratie van TCP in de cabinelucht van de Boeing 737 toestellen.

TNO heeft inmiddels de metingen in opdracht van KLM verricht. De uitkomsten van deze metingen heb ik vervolgens voor advies voorgelegd aan het RIVM. Het advies van het RIVM heb ik ontvangen en een afschrift van dit advies heb ik hier volledigheidshalve bijgevoegd¹.

In het rapport van het RIVM wordt ingegaan op de recent verrichte metingen door TNO in vliegtuigen en is tevens geanalyseerd welke zaken de causaliteit tussen de waargenomen klachten en de oorzaak bemoeilijken.

Belangrijke conclusies uit het rapport betreffen de volgende bevindingen:

- In de metingen van TNO zijn geen meetbare hoeveelheden ToCP en lage concentraties van andere vormen van TCP aangetroffen. ToCP is een variant van TCP, waarvan is bewezen dat die neurotoxisch is.
- Op basis van de huidige analyse is de rol van overige TCP-varianten bij het ontstaan van ziekteverschijnselen niet aangetoond, maar die wordt ook niet uitgesloten. Nader onderzoek wordt zinvol geacht, waarbij een meer integrale en internationale aanpak wordt voorgesteld.

¹ Raadpleegbaar via www.tweedekamer.nl

Op basis van deze conclusies zijn ook enkele aanbevelingen gedaan welke worden meegenomen in het door mij in 2014 opgestarte twee sporen traject door het RIVM. Het eerste spoor betreft het gebruikmaken van de instrumenten die de Europese REACH-verordening biedt (Verordening 1907/2006, Registration, Evaluation and Authorisation of Chemicals). Hierbij wordt allereerst bekeken of de producenten van TCP de stof op de juiste wijze geregistreerd hebben (dossierevaluatie) waarna door middel van een stoffevaluatie eventuele aanvullende informatie opgevraagd kan worden. Het tweede spoor is het nagaan van andere informatie over de mogelijke causaliteit tussen de waargenomen klachten bij o.a. piloten en TCP's, in nauw contact met de luchtvaartsector.

REACH

Voor wat betreft het REACH traject kan ik reeds berichten dat het Europees Agentschap voor Chemische Stoffen (ECHA) de dossierevaluatie heeft afgerond en aansluitend met de «stoffevaluatie» is gestart. De verwachting is dat deze eind 2014 voltooid zal zijn. Wanneer hieruit volgt dat er informatie ontbreekt om vast te kunnen stellen welke effecten de diverse vormen van TCP hebben op de mens, dan zal begin 2015 door het Agentschap een besluit worden opgesteld waarin de registranten van TCP worden verzocht deze informatie aan te leveren.

Inspectie Leefomgeving en Transport

De inspectie Leefomgeving en Transport (ILT) heeft, vanuit haar verantwoordelijkheid voor toezicht op arbeidsomstandigheden in vliegtuigen, de luchtvaartbedrijven opgedragen om ook een bijdrage te leveren aan deze problematiek. Een eigen verantwoordelijkheid van de werkgever wordt ook bevestigd in de uitspraak van de rechter waarbij de KLM is opgedragen metingen te verrichten. Deze werkgevers worden door de ILT verplicht de klachten en problemen in relatie tot de luchtkwaliteit in vliegtuigen als een potentieel gezondheidsrisico op te nemen in hun risico-inventarisatie en -evaluatie (RI&E). Vervolgens dienen zij aan te geven hoe zij deze risico's zullen adresseren. De ILT zal de uitkomsten c.q. resultaten hiervan inventariseren.

Daarnaast heeft de inspectie, nadat vijf personen met klachten zich gemeld hadden naar aanleiding van de uitzending van Zembra, aan het Nederlands Centrum voor Beroepsziekte de vraag voorgelegd of het hier inderdaad om een ziekte gaat als gevolg van beroepsmatige blootstelling aan «toxic fumes» en zo ja of dit als beroepsziekte erkend moet worden.

Media

Recent is in de Telegraaf een artikel verschenen naar aanleiding van nieuw onderzoek van prof. Abou-Donia van Duke University (VS), waarin aangetoond zou zijn dat er een relatie zou bestaan tussen neurologische klachten die bij een Engelsman, een voormalige piloot, optraden en mogelijke blootstelling aan TCP in vliegtuigcabines. Ik heb het RIVM verzocht dit artikel te betrekken bij de al lopende onderzoeken naar TCP. Wanneer de conclusies uit dit nieuwe onderzoek tot gewijzigde inzichten leiden, dan zal ik de Kamer hierover informeren.

Gelet op het bovenstaande acht ik het van belang dat dit onderwerp de noodzakelijke aandacht blijft behouden. Een optimale afstemming tussen de verschillende internationale/nationale trajecten is essentieel. Ik zal hieraan een zo goed mogelijke bijdrage leveren.

Indien er sprake is van relevante ontwikkelingen of nieuwe informatie zal ik uw Kamer daarover informeren.

De Staatssecretaris van Infrastructuur en Milieu,
W.J. Mansveld